

EXPOSITIE VANDAAG BEGINT GROTE TENTOONSTELLING VAN WERK VAN JOODSE ONTWERPSTER DIE IN DE

Ze stierf in Twente na haar arrestatie door de Duitsers, maar had haar leven in Amsterdam. Met een grote overzichtstentoonstelling van haar werk wordt daar, in Museum Het Schip, vanaf vandaag het leven van grafisch ontwerper Fré Cohen (1903-1943) gevierd.

Fré Cohen schonk de gewone man schoonheid

Herman Haverkate
Hengelo/Amsterdam

Dit verhaal begint op de plek waar dat van Fré Cohen eindigt. Op de kleine joodse begraafplaats aan de Dennenbosweg in Hengelo ligt ze begraven. Rechtsachter in de hoek, onder een grote eik, staat de steen waarop de namen staan vermeld van haarzelf, haar vader Levie en broer Bernard. De laatste twee werden vermoord in de vernietigingskampen, zijzelf sloeg de hand aan zichzelf na haar arrestatie in Borne.

Verder kijken dan de tragiek
„Een tragisch verhaal, natuurlijk”, zegt Alice Roegholt, directeur van Museum Het Schip in Amsterdam. „En dat zal het ook altijd blijven. Een vrouw met zoveel talent, gevormd en groot geworden in Amsterdam, van wie het leven dan eindigt op deze plek in Twente: dat is intens verdrietig. Maar tegelijk moeten we niet in de tragiek blijven steken. Fré Cohen als grafisch ontwerper heeft ons iets nagelaten waardoor we haar nooit zullen en moeten vergeten. Bezie haar leven andersom, ga vanaf haar dood terug in de tijd en je gaat toch anders naar haar kijken.”

Fré Cohen stierf op 12 juni 1943 in het Gerardus Majella Ziekenhuis in Hengelo. Daar werd ze naartoe gebracht, nadat ze bij haar arrestatie het gif had ingenomen dat ze sinds de Duitse inval altijd bij zich droeg. De destijds 14 jaar oude Minie Zomer uit Borne vertelt in een ooggetuigenverslag wat er die dag gebeurde met de onderduikster in het huis van haar ouders. Hoe twee Hengelose jodenjagers voor de deur stonden en hoe Fré Cohen zich daarop een kort ogenblik terugtrok op het toilet. „Toen ze terug

kwam ging ze voor ons staan en keek ons alle drie aan. Fré zei niets, maar knikte alleen maar met haar hoofd. Toen wisten we dat ze de pillen ingenomen had.”

Fré Cohen: meer dan ooit tevoren komt ze deze herfst tot leven. Morgen verschijnt er een roman over haar leven (Edith Brouwer, *De Letterkast*) en vandaag, in Museum Het Schip, start een grote expositie over haar werk als grafisch ontwerper. Frédérique Cohen, zoals ze officieel heette, wordt er neergezet als exponent van de Amsterdamse School, de expressieve stijl waarmee Amsterdamse architecten in de jaren 20 en 30 hun stempel drukten op de grootschalige woningbouw in hun stad.

Alice Roegholt: „Ondanks haar korte leven, heeft ze ongelooflijk veel werk nagelaten. Dat werk is de moeite waard, ook los van haar tragische einde. In onze expositie laten we de volle rijkdom daarvan zien. Tegelijk maken we ook duidelijk hoe ze als grafisch ontwerper beïnvloed was door wat ze om haar heen zag. Ze groeide op in een ander Amsterdam dan dat van haar ouders. Overal werd gebouwd. Er ontstond, vooral in Zuid, een nieuwe stad. Fré Cohen was jonger dan architecten zoals Michiel de Klerk en Piet Kramer, maar raakte wel helemaal vertrouwd met hun vormentaal.”

Arbeidersfamilie

Het leven van Fré Cohen (1903-1943) is een schoolvoorbeeld van een succesvolle emancipatie. Ze kwam uit een gezin van diamantwerkers, maar slaagde erin om zich een eigen plek te veroveren in de vooral door mannen gedomineerde ontwerperswereld.

Roegholt: „Ze kon geweldig goed tekenen. Dat talent werd op een gegeven ook onderkend. Op het kantoor waar

▲ Fré Cohen.
FOTO MUSEUM HET
SCHIP, AMSTERDAM